International Online Journal of Educational Sciences, 2016, 8 (2), 178-193

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

Examining the Relationship between Social Studies Teachers' Attitudes towards Computer Assisted Education and Their Self-Efficacy Perception

Erkan YEŞİLTAŞ[1]

[1]*Cumhuriyet University, Faculty of Education, Department of Social Studies Education, Sivas, TURKEY*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 25.11.2015
Received in revised form 31.12.2015
Accepted 17.01.2016
Available online 11.03.2016

ABSTRACT

The aim of this study is to examine and determine the relationship between social studies teachers' attitudes towards computer assisted education (CAE) and their self-efficacy perception in terms of certain variables. The study is a survey model. 571 social studies teachers who work in the seven different regions of Turkey contributed to this study. The data gathering tools applied included the CAE attitude scale and CAE self-efficacy perception scale. Arithmetic mean, standard deviation, independent samples t test, one-way ANOVA and Pearson correlation coefficient analysis were also used. As a result, it has been concluded that social studies teachers have high levels of attitude and self-efficacy perception towards CAE. Furthermore, social studies teachers' attitudes towards CAE differ in their computer use history, although they don't differ in terms of gender, graduation degree, education levels, professional experience and possession of a personal computer. On the other hand, social studies teachers' self-efficacy perceptions towards CAE differ according to their gender, professional experience and computer use history, although they don't differ regarding their graduation degree, education levels, possession of personal computer. The correlation level between self-efficacy perceptions towards CAE and attitudes towards CAE was detected as 0.53.

© 2016 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Social studies teacher, computer assisted education, attitude, self-efficacy

Extended Abstract

Introduction

The social studies course is aimed at educating effective citizens who adopt a national culture, history and values; are respectful to human beings and sensitive to the environment; demonstrate critical thinking; are productive; are aware of their social responsibilities and rights; are conscious regarding citizenship; know ways to find information according to the present-day conditions; and are capable of interpreting the information gained (Titiz, 2005; Akt. Yeşiltaş, 2006: 4).

Computer and computer technologies, due to their involvement lot of teaching materials within, are very fruitful in terms of enhancing teaching activities. Computer Technologies allow students to learn by reading, listening, watching and practicing. Within this respect, it can be said that, having progressed into an area in which one can't foresee what comes next, computer technologies have become compulsory to a large extent in social studies courses (Yeşiltaş, 2011: 322).

One of the various options of computer use in education, computer assisted education (CAE), seems to be a foremost option for the effective use of computers in education. One of the main factors comes to mind that is so crucial to the success of in CAE, which is described as "using computers in educational activities as the supportive item" are teachers' attitudes and self-efficacy perceptions about the CAE (Kutluca ve Ekici, 2010).

[1] Corresponding author's address: Cumhuriyet University, Faculty of Education, Department of Social Studies Education, Sivas, Turkey
Telephone: (90) 346 219 1010 / 4646
e-mail: erkanyesiltas@gmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.02.015

© 2016 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

Examination of the literature revealed that, although there are studies about the self-efficacy perceptions towards computers (Aktag, 2013; Aşkar and Umay, 2001; Çetin and Güngör, 2014; Downey and Kher, 2015; Geçer, 2013; Hasan, 2003; Johnson and Wardlow, 2004; Özçelik and Kurt, 2007; Pamuk and Peker, 2009; Saleh, 2008; Sam, Othman and Nordin, 2005; Scherer and Siddiq, 2015; Shapkaa and Ferrarib, 2003; Seferoğlu and Akbıyık, 2005; Sezer, Yıldırım and Pınar, 2010; Şad and Demir, 2015; Şahin and Göçer, 2013; Turel, 2014; Topolovčan, 2014; Vekiri and Chronaki, 2008), attitudes towards computers (Sadık, 2006; Schumacher and Morahan-Martin, 2001; Shashaani, 1993) and attitudes toward CAE (Arslan, 2006a; Çelik and Bindak, 2005; Çakmak and Taşkıran, 2014; Şahin and Akçay, 2011; Teo, 2008), it can be seen that there are fewer studies about self-efficacy of teachers (Çelik and Bindak, 2005; Arslan 2008; Kutluca and Ekici, 2010), and there is a study gap regarding the collaboration of attitudes and self-efficacy perceptions of social studies teachers.

Purpose

The main purpose of this research is to determine the relationship between the attitudes and self-efficacy perceptions of social studies teachers towards CAE. Within this main purpose, answers for the following sub-questions are sought:

1. What are the attitude and self-efficacy levels of the social studies teachers about computer assisted education?
2. Do the perceptions of social studies teachers towards computer assisted education differ according to their:
   a. Gender,
   b. Education status,
   c. Professional experience,
   d. Graduation degree,
   e. Possession of personal computer,
   f. Years of personal computer use?
3. What is the relationship between the attitudes and self-efficacy perception of social studies teachers towards computer assisted education?

Methodology

This research was conducted using a survey method that is categorized as a quantitative research method. The survey method aims to determine a sample's attitudes, behaviors and opinions numerically within a specified scope (Creswell, 2013: 155).

This research aimed to examine the relationship between social studies teachers' attitudes and self-efficacy perceptions of social studies teachers in Turkey. In other words, it is required that the factors affecting the outcome be examined. If the problem requires determination of the factors that affect the outcome, then the quantitative approach is the best one (Creswell, 2013: 20). For this reason, in accordance with the research problem, a quantitative survey method was preferred in this study.

Result and Discussion

As a consequence of the study, it was detected that social studies teachers who attend the study have high level of attitudes and self-efficacy perceptions towards CAE. According to this finding, it can be said that social studies teachers view the CAE model in a positive manner, and they are confident using this model in the classroom. Arslan (2008), who reached similar findings, stressed that, if the teachers have the opportunity to do so, they can use CAE effectively. Another study conducted by Kutluca and Ekici (2010) expresses similar findings. With a high level of attitude and self-efficacy in computer use in education, the findings can support the claim that the reasons include widespread use of computer and ICT Technologies from the primary through university levels.

Although the attitudes of social studies teachers towards CAE do differ according to their computer use history, they don't differ regarding their gender, graduation program, education level, professional experience

and possession of computers. Examination of the literature revealed similar findings (Akgün, Akgün and Şimşek, 2014; Aşkar and Umay, 2001; Kutluca and Ekici, 2010; Sezer, Yıldırım and Pınar, 2010). On the other hand, although the self-efficacy levels of social studies teachers do differ according to their gender, professional experience and computer use history, they don't differ according to their graduation program, education level and their possession of computers. These findings support similar claims in the literature (Akgün, Akgün and Şimşek, 2014; Aşkar and Umay, 2001; Çetin and Güngör, 2014; Geçer, 2013; Kutluca and Ekici, 2010; Özçelik and Kurt, 2007; Sezer, Yıldırım and Pınar, 2010; Şahin and Göçer, 2013; Vekiri and Chronaki, 2007; Zehir Topkaya, 2010).

It has also been determined that there is a positive and moderate relationship between social studies teachers' attitudes and self-efficacy perception levels in general. Some studies have reached similar conclusions (Arslan, 2008; Çelik and Bindak, 2005; Çetin and Güngör, 2014; Kutluca and Ekici, 2010). This fact proves that a possible change in the attitudes of self-perception levels might affect one another positively instead of negatively.

These findings can be confirmed as claiming that attendants perceive CAE to be a need and a mean, and teachers are confident using it in their classrooms. These findings can be regarded as crucial in disseminating CAE in social studies courses.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ile Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Erkan YEŞİLTAŞ[1]

[1]*Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sivas, TÜRKİYE*

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 25.11.2015
Düzeltilmiş hali alındı 31.12.2015
Kabul edildi 17.01.2016
Çevrimiçi yayınlandı 11.03.2016

ÖZ

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime (BDE) ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarını farklı değişkenlere göre incelemek ve aralarındaki ilişkiyi tespit etmektir. Çalışma betimsel tarama modeline göre yapılmıştır. Çalışmaya Türkiye'nin yedi farklı bölgesinden 571 sosyal bilgiler öğretmeni katılmıştır. Veri toplama aracı olarak BDE'ye ilişkin tutum ve BDE'ye ilişkin özyeterlik algı ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumlarının ve BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları; bilgisayar kullanım yıllarına göre farklılık gösterirken, cinsiyete, mezun olunan programa, eğitim durumuna, mesleki kıdemine ve bilgisayara sahip olma durumuna göre farklılık göstermemektedir. Diğer taraftan sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algıları; cinsiyete, mesleki kıdemine, bilgisayar kullanım yıllarına göre farklılık gösterirken, eğitim durumu, mezun oldukları programa ve bilgisayara sahip olma durumuna göre farklılık göstermemektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ve BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algıları arasındaki ilişki düzeyi .53 olarak tespit edilmiştir.

© 2016 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Sosyal bilgiler öğretmeni, bilgisayar destekli eğitim, tutum, öz-yeterlik

Giriş

Günümüz dünyasında insanlar hayatın her alanında teknolojiyle içiçe bir yaşam sürdürmekte bu teknolojilerin içerisinde ise bilgisayar teknolojileri önemli bir yer tutmaktadır. İnsanlar bir yandan ev ve iş yerlerinde PC, dizüstü bilgisayar, tablet bilgisayar gibi teknolojileri kullanırken diğer yandan her ne kadar telefon olarak isimlendirilse de donanımsal ve yazılımsal olarak bilgisayar vasıflarını taşıyan akıllı cep telefonlarını kullanmaktadırlar. Bilgisayar teknolojilerinden bu kadar yoğun bir şekilde istifade edilmesi birey ve toplum yaşamının birçok boyutunda değişimin yaşanmasına neden olmaktadır. Şüphesiz ki bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlaşmasının etkilediği toplumsal yaşamın boyutlarından bir tanesi de eğitimdir.

Bireyin içinde bulunduğu topluma ve çağa uyumlu bir insan olarak yetiştirilmesi eğitimin önemli gayelerinden biridir. Ancak öğretim programlarının yapısı ve amaçları incelendiğinde ilk ve ortaokul seviyesinde bu gaye çerçevesinde sosyal bilgilerin ayrı bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi, çocuğun sosyalleşmesi sürecinde çocuğu içinde yaşadığı toplumun etkin bir üyesi yapar ve çocuğun toplumdaki gelişmeleri yakından takip ederek karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmesine yardımcı olur (Çelikkaya, 2013: 41). Sosyal Bilgiler dersi milli kültür, tarih ve değerlerini benimseyen, insana ve insanlığa saygılı, yaşadığı çevreye karşı duyarlı, eleştirel düşünebilen, üretken, toplumsal sorumluluklarının ve haklarının farkında olan, vatandaşlık bilinci gelişmiş, günün koşullarına uygun şekilde bilgiye ulaşma yöntemlerini bilen ve edindiği bilgileri yorumlayabilen etkin vatandaşlar yetiştirmeyi amaç edinmiştir (Titiz, 2005; Akt. Yeşiltaş, 2006: 4).

Ülkemizde ilkokullarda 4., ortaokullarda ise 5. sınıflarda verilen sosyal bilgiler dersini alan öğrenciler yaşları itibariyle soyut işlemler dönemine geçmemiş, 6. ve 7. Sınıflarda ise henüz geçme aşamasında olan

[2] Sorumlu yazarın adresi: Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye
Telefon: (90) 346 219 1010 / 4646
e-posta: erkanyesiltas@gmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.02.015

öğrencilerdir. Dolayısıyla bu dersler de, eğitimde duyuşsal alana hitap eden materyal ve yöntemlerin kullanımı, dersin daha etkili işlenmesini de kolaylaştırmaktadır (Acun, 2007: 321).

Bilgisayar ve bilgisayar teknolojileri birçok öğretim materyalinin vasıflarını bünyesinde barındırdığı için, öğretim faaliyetlerini zenginleştirme açısından, oldukça faydalı görünmektedir. Bilgisayar teknolojileri ile öğrencilere okuyarak, dinleyerek, izleyerek veya uygulayarak öğrenme şansı verilebilmektedir. Bu çerçevede bir sonraki adımı kestirilemeyecek kadar hızlı ilerleyen bilgisayar teknolojilerinin amaçları itibariyle, ülkeler ve toplumlar için büyük önem arz eden sosyal bilgiler derslerinde de kullanılması büyük ölçüde zaruret haline geldiği söylenebilir (Yeşiltaş, 2011: 322).

Bilgisayarın eğitimde kullanılmasının çeşitli seçeneklerinden biri olan bilgisayar destekli eğitim (BDE), bilgisayarın etkili kullanım seçeneklerinin başında gelmektedir. Öğretmenlerin bilgisayarlardan eğitim – öğretim faaliyetlerini destekleyici bir araç olarak faydalanması olarak tanımlayabileceğimiz bilgisayar destekli eğitim uygulamasında başarının yakalanmasında etkili olan en önemli faktörlerin başında öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algıları gelmektedir (Kutluca ve Ekici, 2010).

Bandura (1997: 2) özyeterlik algısını, "bireyin, farklı durumlarla baş etme, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri düzenleyip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendi algılayışı, inancı ve yargısı" olarak tanımlar. Başka bir deyişle özyeterlik, "bireylerin karşılaşacağı olayların üstesinden gelmede ne derece başarılı olabileceğine ilişkin kendini algılama biçimidir" (Özçelik ve Kurt, 2007; Şad ve Demir, 2015). Yapılan çalışmalar, bir konuda öz-yeterliği yüksek olan bireylerin; o konuya ilişkin faaliyetlere katılımda öz-yeterliği düşük olan bireylere nispeten daha istekli ve beklentilerinin daha yüksek olduğunu, o konuda bir güçlükle karşılaştıklarında başa çıkmalarının da daha kolay olduğunu göstermektedir (Compeau ve Higgins 1995; akt. Şahin ve Göçer, 2013). Bu noktadan hareketle bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz-yeterlik algıları yüksek olan öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitimi gerçekleştirmek konusunda öz-yeterliği düşük olan öğretmenlere kıyasla kendilerine daha çok güvendikleri, bu konu da daha istekli oldukları söylenebilir.

Tutum ise bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla davranışın önemli bir yordayıcısı olan psikolojik bir değişken olarak nitelendirilmektedir (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011). Tezbaşaran, (2008: 1) tutumu, belirli nesne, durum, kurum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimi olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlerin BDE'e karşı olan tutumu onların bilgisayarla eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmesinde belirleyici rol oynar. Bu nedenle öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumlarının bilinmesi büyük önem taşımaktadır (Çelik ve Bindak, 2005).

Konuya ilişkin yapılmış çalışmalar incelendiğinde; bilgisayara yönelik öz-yeterlik (Aktag, 2013; Aşkar ve Umay, 2001; Çetin ve Güngör, 2014; Downey ve Kher, 2015; Geçer, 2013; Hasan, 2003; Johnson ve Wardlow, 2004; Özçelik ve Kurt, 2007; Pamuk ve Peker, 2009; Saleh, 2008; Sam, Othman ve Nordin, 2005; Scherer ve Siddiq, 2015; Shapkaa ve Ferrarib, 2003; Seferoğlu ve Akbıyık, 2005; Sezer, Yıldırım ve Pınar, 2010; Şad ve Demir, 2015; Şahin ve Göçer, 2013; Turel, 2014; Topolovčan, 2014; Vekiri ve Chronaki, 2008), bilgisayar kullanımına yönelik tutum (Sadık, 2006; Schumacher ve Morahan-Martin, 2001; Shashaani, 1993) bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum (Arslan, 2006a; Çelik ve Bin dak, 2005; Çakmak ve Taşkıran, 2014; Şahin ve Akçay, 2011; Teo, 2008) ve bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz-yeterlik algıları (Akgün, Akgün ve Şimşek, 2014; Arslan, 2006b) konularında çalışmalar bulunmakla birlikte bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz-yeterlik algıları konusunun birlikte değerlendirildiği az sayıda çalışma olduğu bu çalışmaların arasında ise sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik olarak yapılmış bir çalışmanın bulunmadığı görülmektedir. Bu çalışmalara örnek olarak; Çelik ve Bindak (2005) "İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" adlı çalışmalarında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemişlerdir. Siirt ilinde görev yapan 261 öğretmene Bilgisayar Tutum Ölçeği ile birlikte anket formu uygulanarak gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının cinsiyete, branşa ve görev yapılan yerleşim birimine göre farklılık göstermediği, bilgisayarı olan öğretmenlerin olmayan öğretmenlere göre bilgisayara yönelik olumlu tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğu ve bilgisayar özyeterliliği ve bilgisayar kullanma sıklığı ile bilgisayara yönelik olumlu tutumlar arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Arslan (2008) "Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları ile Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki" adlı

çalışmasında öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumları ile öz yeterlik algıları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 152 öğretmen adayı ile yürütülen çalışma neticesinde öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim gerçekleştirmeye yönelik tutumları ve öz yeterlik algılarının yüksek olduğu, tutum ve öz yeterlik algısı arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Kutluca ve Ekici (2010) "Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ve Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi" adlı çalışmalarında öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarını farklı değişkenlere göre incelemeyi ve aralarındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamışlardır. 135 öğretmen adayı ile yürütülen çalışma neticesinde öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algıları arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki gözlemlenmiştir.

Alanyazında bu konularda yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal bilgiler açısından bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz-yeterlik algıları konusunun birlikte değerlendirildiği çalışmalardaki örneklem yetersizliği ve sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik bu konu da hiçbir çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle bu araştırmadan elde edilecek sonuçların alanyazına, karar vericilere ve politika geliştiricilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz yeterlik algıları arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz yeterlik algı düzeyleri nedir?

2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz yeterlik algıları;

a. Cinsiyete,

b. Eğitim durumuna,

c. Mesleki kıdemine,

d. Mezun olduğu programa,

e. Bilgisayara sahip olma durumuna,

f. Bilgisayar kullanım yıllarına göre farklılaşmakta mıdır?

3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz yeterlik algıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel tarama deseni ile hazırlanmıştır. Tarama deseni; bir evren içinde seçilen bir örneklem üzerinde yapılan çalışmalar yoluyla evren genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin nicel veya nümerik olarak betimlenmesini sağlar (Creswell, 2013: 155).

Bu araştırmada, Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Diğer bir deyişle sonucu etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve sonucun en iyi şekilde yordanması gerekmektedir. Problem bir sonucu etkileyen faktörlerin belirlenmesini gerektiriyorsa o zaman nicel yaklaşım en iyisidir (Creswell, 2013: 20). Bu sebeple bu araştırmada, araştırmanın amacına uygun olarak, nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama deseni kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki sosyal bilgiler öğretmenleri örneklemini ise basit seçkisiz örnekleme yoluyla ulaşılan Türkiye'nin 76 ilinden 571 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Örnekleme

cinsiyet, yaş vb. ayrım yapılmaksızın gönüllü olarak katılmak isteyen tüm sosyal bilgiler öğretmenleri dâhil edilmiştir. Örneklemi oluşturan sosyal bilgiler öğretmenlerine ait demografik bilgiler Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin demografik bilgileri

		f	%
Cinsiyet	Erkek	369	64,6
	Kadın	202	35,4
Eğitim Durumu	Lisans	536	93,9
	Lisansüstü	35	6,1
Mesleki Kıdem	0-5 Yıl	276	48,3
	6-10 Yıl	189	33,1
	11-15 Yıl	73	12,8
	16 Yıl ve üzeri	33	5,8
Mezun Olunan Program	İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi	522	91,4
	Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri	49	8,6

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında Arslan (2006a) tarafından hazırlanan "Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ve (2006b) "Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Öz Yeterlik Algısı Ölçeği" araştırmacının izni alınarak kullanılmıştır.

Bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz yeterlik algısı ölçeği. Çalışmada öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarını belirlemek için Arslan (2006b) tarafından geliştirilen Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Arslan geliştirdiği 49 maddelik deneme ölçeğini 2004–2005 öğretim yılı bahar döneminde Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören 74'ü kadın, 56'sı erkek toplam 130 3. ve 4. sınıf öğrencisine uygulamıştır. Elde edilen verilerin faktör yükleri ve madde-toplam korelasyonları hesaplanmış katsayısı düşük olan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Nihai ölçek, beşli likert tipinde olup tek boyuttan oluşmakta ve 20 madde içermektedir. Arslan'ın çalışmasında ölçeğin geneli için Cronbach alpha değeri 0.86 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ölçümlerin güvenirliği için hesaplanan Cronbach alpha güvenirlik katsayısı ise 0.91 olarak bulunmuştur.

Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği. Çalışmada öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarını belirlemek için Arslan (2006a) tarafından geliştirilen Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Arslan geliştirdiği 41 maddelik deneme ölçeğini 2005–2006 öğretim yılı güz döneminde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören 116'sı kadın, 35'i erkek toplam 151 öğrenciye uygulamıştır. Elde edilen verilerin faktör yükleri ve madde-toplam korelasyonları hesaplanmış katsayısı düşük olan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Nihai ölçek tek boyutlu, 5'li likert tipinde 10'u olumlu ve 10'u olumsuz toplam 20 madde içermektedir. Arslan'ın çalışmasında ölçeğin geneli için Cronbach alpha değeri 0.93 olarak hesaplanırken, bu çalışma için 0.87 olarak bulunmuştur.

Kişisel bilgi formu. Çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin cinsiyetini, bulundukları şehri, eğitim durumlarını, mesleki kıdemlerini, mezun oldukları programı, bilgisayara sahip olma durumlarını, bilgisayar kullanım yıllarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Belirtilen değişkenlerden bulundukları şehir değişkeni haricinde tüm değişkenler için kapalı uçlu sorular sorulmuş ve araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden kendilerine uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler, IBM SPSS Statistics 22 programında analiz edilmiştir. Analiz öncesinde verilerin parametrik analiz tekniklerine uygun olup olmadığını kontrol etmek için SPSS'te kutu grafikleri (boxplot) çizdirilerek uç değer analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda toplam 30 öğretmene ait verinin (tutum ve öz yeterlik) uç değer (outlier) /aşırı uç değer (extreme value) niteliğinde olduğu tespit edilmiş ve söz konusu veriler analiz dışı bırakılmıştır. Böylece örneklem sayısı 601 sosyal bilgiler öğretmeninden 571'e düşmüştür.

Veri toplama aracında kullanılan değişkenlerden; Eğitim durumu değişkeni; lisans, yüksek lisans ve doktora olmak üzere toplam 3 kategoriye sahiptir. Fakat bu 3 alt grubun büyüklüklerinin bağımsız gruplar t-

testine uygun (n>30) hale getirilmesi için yüksek lisans ve doktora kategorileri lisansüstü kategorisi adı altında birleştirilmiş ve değişkene ait veriler 2 alt gruba (Lisans, Lisansüstü) dönüştürülmüştür.

Mezun olunan program değişkeni; sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı, tarih eğitimi anabilim dalı, tarih bölümü, coğrafya eğitimi anabilim dalı, coğrafya bölümü olmak üzere toplam 5 kategoriye sahiptir. Fakat bu 5 alt grubun büyüklüklerinin bağımsız gruplar t-testine uygun (n>30) hale getirilmesi için tarih eğitimi anabilim dalı, tarih bölümü, coğrafya eğitimi anabilim dalı, coğrafya bölümü kategorileri Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri kategorisi adı altında birleştirilmiş ve değişkene ait veriler 2 alt gruba (İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri) dönüştürülmüştür.

Kıdem değişkeni; 0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21 yıl ve üzeri olmak üzere 5 grupta incelenmiştir. Bu 5 alt grubun büyüklüklerinin tek yönlü varyans analizine uygun (n>30) hale getirilmesi için 16-20 yıl, 21 yıl ve üzeri kategorileri 16 yıl ve üzeri kategorisi adı altında birleştirilmiş ve değişkene ait veriler 4 alt gruba (0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16 yıl ve üzeri) dönüştürülmüştür. Verilerin parametrik test koşullarından olan normal dağılıma uygunluk şartını sağladığının tespiti için SPSS'te Kolmogorov-Smirnov testi gerçekleştirilmiş ve verilerin parametrik dağılım gösterdiği görülmüştür (p>.05).

Veriler çözümlenirken frekans, yüzde değerleri ve aritmetik ortalamalar hesaplanmış, değişkenlerin özelliklerine göre iki gruplu değişkenlere bağımsız gruplar için t testi; ikiden fazla gruplu değişkenlere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve hangi gruplar arasında anlamlı farklar olduğunu belirlemek için Bonferroni testi kullanılmıştır. BDE'ye ilişkin Tutum ve öz-yeterlik arasındaki ilişki "Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu Katsayıları" hesaplatılarak inceletilmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan "Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı düzeyleri nedir?" sorusuna cevap bulmak için verilerin aritmetik ortalaması hesaplanmıştır.

Tablo 2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz yeterlik algı düzeyleri

	n	En Düşük Ort.	En Yüksek Ort.	$\overline{X}$	SS
BDE'ye İlişkin Öz Yeterlik Algı	571	2,00	5,00	4,21	,70
BDE'ye İlişkin Tutum	571	2,65	5,00	4,24	,42

Tablo-2'de, sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz yeterlik algıları ağırlıklı ortalaması 4,21, standart sapması 0,70, en yüksek ağırlıklı ortalaması 5, en düşük ağırlıklı ortalaması 2'dir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz yeterlik algıları "yüksek" düzeydedir. Bunun yanında sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ağırlıklı ortalaması 4,24, standart sapması 0,42, en yüksek ağırlıklı 5, en düşük ağırlıklı ortalaması 2,65'dir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları "yüksek" düzeydedir. Bu bulgu, sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu ve kendilerine güven duyduklarını göstermektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan "Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ve öz yeterlik algıları cinsiyete, eğitim durumu, mesleki kıdem, bilgisayara sahip olma durumu ve bilgisayar kullanım yıllarına göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap bulmak için verilerin aritmetik ortalaması alınmış değişkenlerin özelliklerine göre bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Bonferroni testi uygulanmıştır.

Tablo 3. Cinsiyete göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı puanlarının bağımsız t-testi sonuçları

	Grup	N	$\overline{X}$	SS	t	p
BDE'ye İlişkin Tutum	Erkek	369	4,26	,43	1,447	,148
	Kadın	202	4,20	,42		
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	Erkek	369	4,28	,68	3,007	,003*
	Kadın	202	4,10	,71		

Tablo-3'de görüldüğü üzere kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum puanları ağırlıklı ortalamaları sırasıyla 4,20 ve 4,26; BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanları ağırlıklı ortalaması sırasıyla 4,10 ve 4,28'dir. Yapılan bağımsız t-testi sonucunda erkek öğretmenlerin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı ağırlıklı ortalamalarının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülürken, kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t_{(569)}$=3,007, p<.05]. Ancak sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(569)}$=1,447, p>.05].

Tablo 4. Eğitim durumuna sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı puanlarının göre bağımsız t-testi sonuçları

	Grup	n	$\overline{X}$	Ss	t	p
BDE'ye İlişkin Tutum	Lisans	536	4,24	,42	-,623	,534
	Lisansüstü	35	4,28	,48		
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	Lisans	536	4,20	,69	-1,323	,186
	Lisansüstü	35	4,37	,71		

Tablo-4'de görüldüğü üzere lisans ve lisansüstü eğitim mezunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum puanları ağırlıklı ortalamaları sırasıyla 4,24 ve 4,28; BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanları ağırlıklı ortalaması sırasıyla 4,20 ve 4,37'dir. Yapılan bağımsız t-testi sonucunda lisansüstü eğitim alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı ağırlıklı ortalamalarının lisans mezunu öğretmenlere nispeten daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum [$t_{(569)}$=-,623, p>.05] ve öz-yeterlik algılarında [$t_{(569)}$=-1,323, p>.05] eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 5. Mesleki kıdeme göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz yeterlik algı ortalamalarının dağılımı

		n	$\overline{X}$	Ss	Sh	Min.	Max.
BDE'ye İlişkin Tutum*	0-5 Yıl	276	4,2257	,42	,02577	2,95	5,00
	6-10 Yıl	189	4,2394	,43	,03190	2,65	4,85
	11-15 Yıl	73	4,2514	,41	,04847	3,00	4,80
	16 Yıl ve üzeri	33	4,3970	,38	,06735	3,65	5,00
	Toplam	571	4,2434	,42	,01792	2,65	5,00
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik**	0-5 Yıl	276	4,1467	,71	,04315	2,00	5,00
	6-10 Yıl	189	4,2751	,69	,05052	2,50	5,00
	11-15 Yıl	73	4,2397	,66	,07748	3,00	5,00
	16 Yıl ve üzeri	33	4,4697	,61	,10647	3,00	5,00
	Toplam	571	4,2198	,70	,02931	2,00	5,00

* Levene Testi F= ,197, sd= 567, p=,899 ** Levene Testi F= ,527, sd= 567, p=,664

Tablo-5 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı ortalamalarının mesleki kıdemle doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir. Söz konusu artışın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Tablo-6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Mesleki kıdeme göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve bde'ye ilişkin öz-yeterlik algı ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığına ilişkin ANOVA sonuçları

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
BDE'ye İlişkin Tutum	Gruplararası	,872	3	,291	1,590	,191
	Gruplariçi	103,681	567	,183		
	Toplam	210,643	570			
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	Gruplararası	4,142	3	1,381	2,841	,037*
	Gruplariçi	275,525	567	,486		
	Toplam	279,666	570			

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının mesleki kıdeme göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan varyans analizi sonucunda mesleki kıdem değişkenine göre grupların BDE'ye ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamış (p=,191>.05) ancak BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p=,037<.05). Mesleki kıdem değişkenine göre tespit edilen bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Bonferroni testi sonucu Tablo-7'de verilmiştir.

Tablo 7. Mesleki kıdeme göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığına ilişkin Bonferroni testi sonuçları

	Mesleki Kıdem	Gruplar	Ortalama Farkı	Sh	p
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	0-5 Yıl	6-10 Yıl	-,12839	,06644	,283
		11-15 Yıl	-,09299	,08869	,879
		16 Yıl ve üzeri	-,32296	,11488	,044*
	6-10 Yıl	0-5 Yıl	,12839	,06644	,283
		11-15 Yıl	,03541	,09250	,999
		16 Yıl ve üzeri	-,19456	,11784	,487
	11-15 Yıl	0-5 Yıl	,09299	,08869	,879
		6-10 Yıl	-,03541	,09250	,999
		16 Yıl ve üzeri	-,22997	,13168	,414
	16 Yıl ve üzeri	0-5 Yıl	,32296	,11488	,044*
		6-10 Yıl	,19456	,11784	,487
		11-15 Yıl	,22997	,13168	,414

Tablo-6 incelendiğinde, mesleki kıdem arttıkça sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanlarının da arttığı ancak bu farkın gruplar arasında sadece 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler ile 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler arasında anlamlı olduğu görülmüştür.

Tablo 8. Mezun olunan programa göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı puanlarının bağımsız t-testi sonuçları

	Grup	n	$\overline{X}$	Ss	t	p
BDE'ye İlişkin Tutum	İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi	522	4,24	,42	,358	,720
	Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	49	4,22	,43		
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi	522	4,22	,70	,274	,785
	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	49	4,19	,69		

Tablo-8'de görüldüğü üzere İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri mezunu sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ağırlıklı ortalamaları sırasıyla 4,24 ve 4,22; BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı ağırlıklı ortalaması sırasıyla 4,22 ve 4,19'dur. Yapılan bağımsız t-testi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum [$t_{(569)}$=-,358, p>.05] ve öz-yeterlik algılarında [$t_{(569)}$=,274, p>.05] mezun olunan program değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 9. Bilgisayara sahip olma durumuna göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı puanlarının bağımsız t-testi sonuçları

	Bilgisayarı Var mı?	n	$\overline{X}$	Ss	t	p
BDE'ye İlişkin Tutum	Var	527	4,23	,43	-1,316	,189
	Yok	44	4,32	,38		
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	Var	527	4,21	,70	-,410	,682
	Yok	44	4,26	,63		

Tablo-9'da görüldüğü üzere bilgisayar sahibi olan ve olmayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ağırlıklı ortalamaları sırasıyla 4,23 ve 4,32; BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı ağırlıklı ortalaması sırasıyla 4,21 ve 4,26'dır. Yapılan bağımsız t-testi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum [$t_{(569)}$=-1,316, p>.05] ve öz-yeterlik algılarında [$t_{(569)}$=-,410, p>.05] bilgisayara sahip olma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar kullanım yıllarına göre BDE'ye İlişkin Tutum ve BDE'ye İlişkin Öz-yeterlik Algı ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo-11'de sunulmuştur.

Tablo 10. Bilgisayar kullanım yıllarına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz yeterlik algı ortalamalarının dağılımı

		n	$\overline{X}$	Ss	Sh	Min.	Max.
BDE'ye İlişkin Tutum*	1-3 Yıl	38	4,1632	,41	,06772	3,60	4,90
	4-7 Yıl	149	4,2393	,43	,03539	2,65	5,00
	8-12 Yıl	187	4,1824	,42	,03115	3,00	5,00
	12 Yıl ve üzeri	197	4,3201	,42	,02995	2,80	5,00
	Toplam	571	4,2434	,42	,01792	2,65	5,00
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik**	1-3 Yıl	38	4,0526	,73	,11895	2,50	5,00
	4-7 Yıl	149	4,1141	,75	,06174	2,00	5,00
	8-12 Yıl	187	4,0963	,64	,04728	2,00	5,00
	12 Yıl ve üzeri	197	4,4492	,64	,04608	2,00	5,00
	Toplam	571	4,2198	,70	,02931	2,00	5,00

* Levene Testi F= ,715, sd= 567, p=,543 ** Levene Testi F= 2,246, sd= 567, p=,082

Tablo 11. Bilgisayar kullanım yıllarına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığına ilişkin ANOVA sonuçları

	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
BDE'ye İlişkin Tutum	Gruplararası	2,102	3	,701	3,877	,009*
	Gruplarici	102,451	567	,181		
	Toplam	104,553	570			
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	Gruplararası	15,951	3	5,317	11,432	,000*
	Gruplarici	263,715	567	,465		
	Toplam	279,666	570			

* p<.05

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının bilgisayar kullanım yıllarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan varyans analizi sonucunda bilgisayar kullanım yılları değişkenine göre grupların BDE'ye ilişkin tutum puanları (p=,009<.05) ve BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p=,000<.05). Bilgisayar kullanım yıllarına göre tespit edilen bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Bonferroni testi sonucu Tablo-12'de verilmiştir.

Tablo 12. Bilgisayar kullanım yıllarına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlılığına ilişkin Bonferroni testi sonuçları

	Mesleki Kıdem	Gruplar	Ortalama Farkı	Sh	p
BDE'ye İlişkin Tutum	1-3 Yıl	4-7 Yıl	-,07610	,07725	1,000
		8-12 Yıl	-,01920	,07564	1,000
		12 Yıl ve üzeri	-,15689	,07531	,226
	4-7 Yıl	1-3 Yıl	,07610	,07725	1,000
		8-12 Yıl	,05691	,04668	1,000
		12 Yıl ve üzeri	-,08079	,04615	,483
	8-12 Yıl	1-3 Yıl	,01920	,07564	1,000
		4-7 Yıl	-,05691	,04668	1,000
		12 Yıl ve üzeri	-,13770	,04340	,010*
	12 Yıl ve üzeri	1-3 Yıl	,15689	,07531	,226
		4-7 Yıl	,08079	,04615	,483
		8-12 Yıl	,13770	,04340	,010*
	1-3 Yıl	4-7 Yıl	-,06146	,12394	1,000

		8-12 Yıl	-,04363	,12135	1,000
		12 Yıl ve üzeri	-,39661	,12083	,007*
	4-7 Yıl	1-3 Yıl	,06146	,12394	1,000
		8-12 Yıl	,01784	,07489	1,000
		12 Yıl ve üzeri	-,33514	,07404	,000*
BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	8-12 Yıl	1-3 Yıl	,04363	,12135	1,000
		4-7 Yıl	-,01784	,07489	1,000
		12 Yıl ve üzeri	-,35298	,06963	,000*
	12 Yıl ve üzeri	1-3 Yıl	,39661	,12083	,007*
		4-7 Yıl	,33514	,07404	,000*
		8-12 Yıl	,35298	,06963	,000*

* p<.05

Tablo-12 incelendiğinde bilgisayar kullanım yılları arttıkça BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı ortalamalarının da nispeten arttığı görülmektedir. Ancak bu artış BDE'ye ilişkin tutum ortalamalarında sadece "8-12 yıl" ile "12 yıl ve üzeri" bilgisayar kullananların kategorileri arasında anlamlı olarak farklılaşmaktadır. BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı ortalamalarında ise "1-3 yıl", "4-7 yıl", "8-12 yıl" ve "12 yıl ve üzeri" bilgisayar kullananların kategorileri arasında "12 yıl ve üzeri" kategorisi lehine bir anlamlı farklılık görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ve öz yeterlik algıları arasında nasıl bir ilişki olduğuna ilişkin verileri elde edebilmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı'na bakılmıştır.

Tablo 13. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişki

	n	**r**	**p**
BDE'ye İlişkin Tutum BDE'ye İlişkin Öz-Yeterlik	571	,534	,000

Tablo 13'e göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişki ,534 olarak bulunmuştur. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ile öz-yeterlik algıları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu durum bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumda ve öz-yeterlikte ortaya çıkabilecek olumlu veya olumsuz bir değişmenin birbirini etkileyeceğine işaret etmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumlarının ve BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Buna göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim modelini olumlu buldukları ve bilgisayar destekli eğitim modelini uyguladıklarında başarılı olacakları konusunda kendilerine güvendikleri söylenebilir. Araştırmasında benzer bulgulara ulaşan Arslan (2008) bu durumu öğretmenlerin ellerine imkân geçtiğinde BDE'yi etkili bir şekilde gerçekleştireceklerinin bir işareti olduğunu belirtmiştir. Kutluca ve Ekici (2010) tarafından yapılan çalışma da bu sonucu destekler niteliktedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algılarının yüksek çıkması bilgisayar ve bilgisayar teknolojilerinin kullanım alanlarının yaygınlaşması, ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim sisteminin her aşamasında bilgisayar kullanımına yönelik eğitim faaliyetlerinin ve bilgisayar derslerinin yer alması gibi nedenlerle ilişkilendirilebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde bazı çalışmalarda cinsiyete göre tutumun değişiklik gösterdiği (Kutluca ve Ekici, 2010; Shashaani, 1993; Schumacher ve Morahan-Martin, 2001; Sadık, 2006) bazı çalışmalarda ise cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir fark olmadığı (Adalıer, 2012; Pamuk ve Peker, 2009; Shapka ve Ferrari, 2003; Şahin ve Akçay, 2011) belirtilmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algılarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak alanyazın incelendiğinde tıpkı tutuma yönelik çalışmalarda olduğu gibi BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algısının cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir fark olduğuna yönelik sonuçlara

ulaşılırken (Çetin ve Güngör, 2014; Geçer, 2013; Sezer, Yıldırım ve Pınar, 2010; Şahin ve Göçer, 2013; Vekiri ve Chronaki, 2007; Zehir Topkaya, 2010) bazı çalışmalarda ise cinsiyete göre öz-yeterlik algısının değişiklik göstermediği (Gülten Çağırgan ve diğ., 2011; Kutluca ve Ekici, 2010; Sam, Othman ve Nordin, 2005) belirtilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algılarına ilişkin aritmetik ortalamalar eğitim durumu değişkenine, lisansüstü eğitim alan öğretmenler lehine farklılık gösterse de bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Alanyazında BDE'ye ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algılarını eğitim durumu değişkenine göre değerlendiren bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Elde edilen sonuçlar çerçevesine eğitim durumu değişkeninin sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algılarına etkisinin fazla olmadığı söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre grupların BDE'ye ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamış ancak BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Mesleki kıdem arttıkça sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanlarının da arttığı ancak bu farkın gruplar arasında sadece 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler ile 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler arasında anlamlı olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç alanyazında gerçekleştirilen diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir (Çetin ve Güngör, 2014; Özçelik ve Kurt, 2007).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ve öz-yeterlik algılarında mezun olunan program değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç alanyazında tarandığında ulaşılan diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir (Adalıer, 2012; Kutluca ve Ekici, 2010; Şahin ve Göçer, 2013).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumlarında bilgisayara sahip olma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde bazı çalışmalarda bilgisayara sahip olma durumu değişkenine göre tutumun değişiklik gösterdiği (Çakmak ve Taşkıran, 2014; Pamuk ve Peker, 2009) bazı çalışmalarda ise bilgisayara sahip olma durumuna bağlı olarak anlamlı bir fark olmadığı (Kutluca ve Ekici, 2010; Şahin ve Akçay, 2011) belirtilmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algılarında bilgisayara sahip olma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde tıpkı tutuma yönelik çalışmalarda olduğu gibi öz-yeterlik algısının bilgisayara sahip olma durumu değişkenine bağlı olarak anlamlı bir fark olduğuna yönelik sonuçlara ulaşılırken (Özçelik ve Kurt, 2007; Pamuk ve Peker, 2009; Sezer, Yıldırım ve Pınar, 2010; Zehir Topkaya, 2010) bazı çalışmalarda ise bilgisayara sahip olma durumu değişkenine göre öz-yeterlik algısının değişiklik göstermediği (Akgün, Akgün ve Şimşek, 2014; Kutluca ve Ekici, 2010) belirtilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar kullanım yılları değişkenine göre grupların BDE'ye ilişkin tutum puanları ve BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bilgisayar kullanım yılları arttıkça BDE'ye ilişkin tutum ve öz-yeterlik algı ortalamalarının da nispeten arttığı görülmektedir. Ancak bu artış BDE'ye ilişkin tutum ortalamalarında sadece "8-12 yıl" ile "12 yıl ve üzeri" kategorileri arasında anlamlı olarak farklılaşmaktadır. BDE'ye ilişkin öz-yeterlik algı ortalamalarında ise "1-3 yıl", "4-7 yıl", "8-12 yıl" ve "12 yıl ve üzeri" kategorileri arasında "12 yıl ve üzeri" kategorisi lehine bir anlamlı farklılık görülmektedir. Elde edilen bu sonuçlardan hareketle sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar kullanım yılları arttıkça bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının daha olumlu, öz-yeterlik algılarının ise daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar alanyazın tarandığında ulaşılan diğer çalışmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir (Akgün, Akgün ve Şimşek, 2014; Aşkar ve Umay, 2001; Kutluca ve Ekici, 2010; Sezer, Yıldırım ve Pınar, 2010).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin BDE'ye ilişkin tutumları ile öz-yeterlik algıları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde de bilgisayar destekli eğitimi gerçekleştirmek konusunda tutum ve öz-yeterlik algısı arasında pozitif ve orta düzeyde bir ilişki olduğunun belirlendiği çalışmalara rastlanmıştır (Arslan, 2008; Çelik ve Bindak, 2005; Çetin ve Güngör, 2014; Kutluca ve Ekici, 2010). Bu durum bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumda ve öz-yeterlikte ortaya çıkabilecek olumlu veya olumsuz bir değişmenin birbirini etkileyeceğine işaret etmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının ve öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olması onların bilgisayarı öğretim için bir ihtiyaç ve araç olarak algıladıkları ve

bilgisayar destekli eğitimi gerçekleştirmek konusunda kendilerine güvendikleri şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada elde edilen bu sonuç, sosyal bilgiler eğitiminde bilgisayar destekli eğitim çalışmalarının yaygınlaştırılması açısından önemli bir bulgu olarak kabul edilebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin bu pozitif yönlü tutum ve öz-yeterlik algılarını öğrenme – öğretme faaliyetlerine başarıyla taşıyabilmek ve sosyal bilgiler eğitiminde bilgisayar destekli eğitimi yaygınlaştırabilmek adına şu öneriler getirilebilir;

1. Sosyal bilgiler öğretmenleri bilgisayar okur – yazarlığı konusunda yetiştirilmeli böylece sahip oldukları olumlu tutum ve iyi düzeydeki öz-yeterlik algısı eğitim – öğretim faaliyetlerine yansıtılabilir.
2. MEB bünyesinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri için sosyal bilgiler eğitiminde bilgisayar teknolojileri kullanımı ve bilgisayar destekli eğitime yönelik hizmetiçi kurslar düzenlenebilir.
3. Eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan sosyal bilgiler öğretmeni adaylarına yönelik olarak Bilgisayar Destekli Eğitim isimli müstakil bir ders Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı programına eklenebilir.
4. Bu çalışmada bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz-yeterlik algısına etkisi olduğu düşünülerek değerlendirilen değişkenlerin dışındaki değişkenler kullanılarak yeni çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

Acun, İ. (2007). Bilgisayar destekli öğretim uygulamaları. C. Öztürk, (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi - yapılandırmacı bir yaklaşım* (s. 313-334). Ankara: PegemA.

Adalıer, A. (2012). Turkish and english language teacher candidates' perceived computer self-efficacy and attitudes toward computer. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, *11*(1), 192 – 201.

Akgün, İ. H., Akgün, M. ve Şimşek, N. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimde bilgisayar kullanmaya ilişkin öz yeterlilik algılarının incelenmesi. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, *23*(2), 711-722.

Aktag, I. (2013). Changes in computer self-efficacy of pre-service teachers in physical education. *International Journal of Academic Research Part B*, *5*(6), 169-177. doi: 10.7813/2075-4124.2013/5-6/B.27

Arslan, A. (2006a). Bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz yeterlik algısı ölçeği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *6*(1), 24–33.

Arslan, A. (2006b). Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, *3*(2), 191 – 198.

Arslan, A. (2008). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ile öz yeterlik algıları arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(24), 101 – 109.

Aşkar, P. ve Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *21*, 1–8.

Bandura, A. (1997). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies,* (pp. 1–45). New York: Cambridge University Press.

Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni* (S.B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.

Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler göre incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, *9*(5) 529-537

Çelik, H. C. ve Bindak, R. (2005). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. *6*(10), 27-38.

Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç ve materyal kullanımının önemi. R. Sever ve E. Koçoğlu, (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s. 39 – 68). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Çetin, O. ve Güngör, B. (2014). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayar öz-yeterlik inançları ve bilgisayar destekli öğretime yönelik tutumları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *33*(1), 55-77. doi:10.7822/egt206.

Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N.(2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, *36* (159) 96 – 111.

Downey, J. P., and Kher, H. V. (2015). A longitudinal examination of the effects of computer self-efficacy growth on performance during technology training. *Journal of Information Technology Education: Research*, *14*, 91 – 111

Geçer, A. (2013). Determination of the computer self-efficacy perception of students and metaphors related to "Computer Ownership". *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, *12*(3), 51 – 71.

Gülten Çağırgan, D., Yaman, Y., Deringöl, Y. and Özsarı, İ. (2011). Investigating the relationship between curiosity level and computer self efficacy beliefs of elementary teachers candidates. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, *10*(4), 248 – 254.

Hasan, B. (2003). The influence of specific computer experiences on computer selfefficacy beliefs, *Computers in Human Behavior*, *19*, 443–450. doi:10.1016/S0747-5632(02)00079-1

Johnson, D. M. and Wardlow, G. W. (2004). Computer experiences, self-efficacy, and knowledge of undergraduate students entering a land-grant college of agriculture by year and gender. *Journal of Agricultural Education*, *45* (3): 53-64. doi: 10.5032/jae.2004.03053

Kutluca, T. ve Ekici, G. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 38*. 177-188.

Özçelik, H. ve Kurt, A. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayar öz-yeterlikleri: Balıkesir ili örneği. *İlköğretim Online Dergisi*, *6*(3), 441–451.

Pamuk, S. and Peker, D. (2009). Turkish pre-service science and mathematics teachers' computer related self-efficacies, attitudes, and the relationship between these variables. *Computers & Education*, *53*, 454–461. doi:10.1016/j.compedu.2009.03.004

Sadık, A. (2006). Factors influencing teachers' attitudes toward personal use and school use of computers: New Evidence From a Developing Nation. *Evaluation Review*, *30* (1), 86–113. doi: 10.1177/0193841X05276688

Saleh, H. K. (2008). Computer self-efficacy of university faculty in Lebanon. Education Tech. *Research Dev*., *56*, 229–240. doi: 10.1007/s11423-007-9084-z

Seferoğlu, S. S. ve Akbıyık, C. (2005). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayara yönelik öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, *19*, 89-101.

Sam, H. K., Othman, A. E. A., and Nordin, Z. S. (2005). Computer self-efficacy, computer anxiety, and attitudes toward the internet: A study among undergraduates in unimas. *Educational Technology & Society*, 8 (4), 205-219.

Sezer, A., Yıldırım, T. ve Pınar, A. (2010). Coğrafya öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, *12*(2), 163 – 176.

Scherer, R ve Siddiq, F. (2015). Revisiting teachers' computer self-efficacy: A differentiated view on gender differences. *Computers in Human Behavior*, *53*, 48–57. doi:10.1016/j.chb.2015.06.038

Schumacher, P. and Morahan-Martin, J. (2001). Gender, internet and computer attitudes and experiences. *Computers in Human Behavior*, *17* (1), 95–110. doi:10.1016/S0747-5632(00)00032-7

Shapkaa, J. and Ferrarib, M. (2003). Computer-related attitudes and actions teacher candidates. *Computers in Human Behavior*, *19* (3), 319–334.

Shashaani, L. (1993). Gender-based differences in attitudes toward computers. *Computers & Education*, *20* (2), 169–181. doi:10.1016/0360-1315(93)90085-W

Şad, S. N. ve Demir, O. (2015). Sınıf öğretmenleri için bilgisayar ve internet kullanımı özyeterlilik algısı ölçeği: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, *14*(2), 489-510. doi:10.17051/io.2015.00172.

Şahin, A. ve Akçay, A. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 6*(2), 909-918.

Şahin, H. ve Göçer, G. (2013). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 14*(3), 131-146.

Teo, T. (2008). Pre-service Teachers' Attitudes towards Computer Use: A Singapore Survey. *Australasian Journal of Educational Technology*, *24*(4), 413-424. doi: 10.14742/ajet.v24i4.1201

Tezbaşaran, A. A. (2008). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu* (3. Sürüm). 12.10.2015 tarihinde https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%96l%C3%A7ek_Haz%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu adresinden erişilmiştir.

Topolovčan, T. (2014). *Distinctions between computer self-efficacy of pupils and teachers in elementary school*. E-Learning at Work and the Workplace From Education to Employment and Meaningful Work with ICTs Proceedings of the European Distance and E-Learning Network 2014 Annual Conference Zagreb, 10-13 June, 517 – 526. Retrived on 11.11. 2015 from http://eric.ed.gov/?id=ED545364

Turel, V. (2014). Teachers' computer self-efficacy and their use of educational technology. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, *15*(4), 130 – 149. doi: 10.17718/tojde.81990.

Vekiri, I., and Chronaki, A. (2008). Gender issues in technology use: perceived social support, computer self-efficacy and value beliefs, and computer use beyond school. *Computers and Education*, *51*, 1392–1404. doi:10.1016/j.compedu.2008.01.003

Yeşiltaş, E. (2006). *Sosyal bilgiler fiziki coğrafya konuları öğretiminde araç-gereç kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi (Kars İli Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitisü, Kars.

Yeşiltaş, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilecek bilgisayar yazılımları. R. Turan, A.M. Sünbül, ve H. Akdağ, (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar – II (s.* 320 – 331). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Zehir Topkaya, E. (2010). Pre-service english language teachers' perceptions of computer self-efficacy and general self-efficacy. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, *9* (1), 143 - 156.